

ความขัดแย้งภายในคณะราษฎร

นางสาววิภา มโนทิโมกษ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

แผนกวิชาประวัติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๒๐

Conflicts within the People's Party

Miss Weena Manopimoke

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts

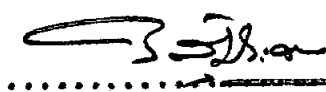
Department of History

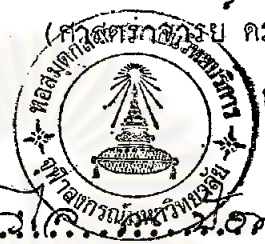
Graduate School

Chulalongkorn University

1977

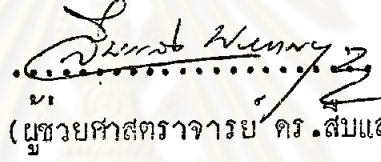
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิตศึกษา

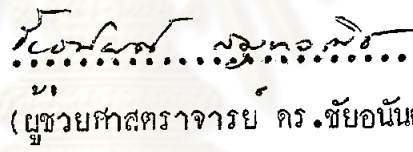

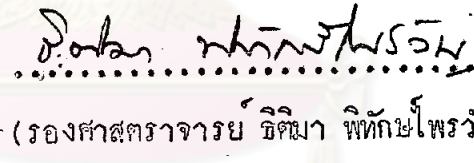

คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์

(ศาสตราจารย์ ดร. วิศิษฐ์ ประจวบเหมาะ) คณบดี
.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วไล ญ ป้อมเพชร)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมแสง พรหมบุญ)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชัยอนันต์ สมุทวณิช)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ธิติมา พิทักษ์ไพรวรรณ)

อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชัยอนันต์ สมุทวณิช
รองศาสตราจารย์ ธิติมา พิทักษ์ไพรวรรณ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์เรื่อง ความขัดแย้งภายในคณะราษฎร
โดย : นางสาววิภา มโนทิโมกษ์
แผนกวิชา ประวัติศาสตร์

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ความขัดแย้งภายในคณะราษฎร

ขอ

นางสาววิภา มโนทิโมกษ

แผนกวิชาประวัติศาสตร์

ปีการศึกษา

๒๕๑๘

บทคัดย่อ

การศึกษาประวัติศาสตร์ไทยในระยะหัวเดียวหัวข้อของการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์และระบอบประชาธิปไตยย่อมก่อให้เกิดความสำคัญแก่บทบาทของคณะราษฎรเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เนื่องจากคณะราษฎรเป็นกลุ่มบุคคลที่สามารถทำการเปลี่ยนแปลงการปกครองได้เป็นผลสำเร็จ และสามารถผูกขาดอำนาจการปกครองในเวลาต่อมาได้นานถึง ๑๕ ปี (๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ - ๘ พฤศจิกายน ๒๔๙๐) การศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับคณะราษฎรจึงช่วยให้เข้าใจถึงสภาวะทางการเมืองในช่วงที่คณะราษฎรมีอิทธิพลอยู่ได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

วิธีการศึกษาปัญหาความขัดแย้งภายในคณะราษฎรซึ่งเป็นผลงานวิจัยทางประวัติศาสตร์ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้รวบรวมและวิเคราะห์จากหลักฐานที่เป็นเอกสาร โดยยึดเอกสารชั้นต้นเป็นหลัก และเอกสารรองเป็นส่วนประกอบ สำหรับเอกสารชั้นต้นนั้น ผู้เขียนได้ให้ความสนใจแก่เอกสารราชการและรายงานการประชุมคณะรัฐมนตรีจากสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี และเอกสารกระทรวงต่างประเทศอังกฤษ ซึ่งเก็บรักษา ณ สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เป็นอย่างมาก ทั้งนี้เนื่องจากเอกสารทั้งสองแห่งนี้เป็นเอกสารที่เกี่ยวข้องโดยตรง และนับว่าเป็นข้อมูลที่ยังใหม่อยู่มาก จึงช่วยให้การพิจารณาปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวาง และแตกต่างไปจากที่ได้มีผู้วิจัยไปแล้ว

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองของคณะราษฎรในส่วนที่เกี่ยวกับกรณีความขัดแย้งระหว่างสมาชิกชั้นผู้นำ โดยพิจารณาความขัดแย้งระหว่างกลุ่มขุนนางเก่ากับกลุ่มคณะราษฎรหัวก้าวหน้า ความขัดแย้งภายในกลุ่มผู้นำทหารบก ความขัดแย้ง

ระหว่างผู้นำฝ่ายทหารกับผู้นำฝ่ายพลเรือน และความขัดแย้งภายในกลุ่มผู้นำฝ่ายพลเรือน อันเป็นการจัดแบ่งบุคคลตามลักษณะแนวความคิดและสายงานอาชีพ เพื่อความสะดวกในการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำคณะราษฎรนับตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งความขัดแย้งสิ้นสุดลงเมื่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งสิ้นสุดอำนาจทางการเมือง และเพื่อที่จะได้พิจารณากรณีความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในแต่ละกลุ่ม หรือในระหว่างกลุ่มอย่างต่อเนื่องกัน โดยมุ่งหวังที่จะค้นหาสาเหตุที่แท้จริงของความขัดแย้งที่เกิดขึ้น นอกเหนือไปจากการพิจารณาคณะราษฎรในฐานะกลุ่มบุคคลที่มีพื้นฐานครอบครัว การศึกษา และสถานภาพทางสังคมที่แตกต่างกัน ตลอดจนการขาดอุดมการณ์ทางการเมืองร่วมกัน ซึ่งเข้าร่วมกลุ่มกันโดยมีวัตถุประสงค์เพียงเพื่อทำการเปลี่ยนแปลงการปกครองของประเทศ ทั้งนี้อาจสรุปได้ว่า สาเหตุสำคัญของความขัดแย้งภายในคณะราษฎร ก็คือ ความต้องการในอำนาจทางการเมือง จึงเกิดการแก่งแย่งแข่งขัน ตลอดจนการกำจัดซึ่งกันและกัน อันเป็นผลสืบเนื่องถึงความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองตลอดระยะเวลาที่คณะราษฎรทำการปกครองประเทศ อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าสังเกตว่า ความผันผวนทางการเมืองอันเนื่องมาจากการแย่งชิงอำนาจภายในกลุ่มคณะราษฎรนั้น ยังคงอยู่ภายในขอบเขตการปกครองระบอบประชาธิปไตย กล่าวคือ ยังคงมีรัฐธรรมนูญเป็นหลักสำคัญในการปกครองประเทศ.

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title : Conflicts within the People's Party.
Name : Weena Manopimoke Department of History.
Academic Year : 1976

ABSTRACT

It is necessary to pay much attention to the role of the People's Party in the study of Thai History in a transitional period between absolute monarchy and democracy. The People's Party was successful in changing the government and later in monopolising administrative power for as long as 15 years (June 24, 1932 - November 8, 1947). Therefore, the study of the People's Party would provide us some insights into the political situation as it was influenced by the actions of the People's Party.

The problem of the conflicts within the People's Party will be investigated mainly by means of documentary research. All of the facts herein were collected from both primary and secondary sources. As for primary sources, the writer paid much attention to government documents i.e. the cabinet's meeting reports from the Cabinet's Secretariat of the Government of Thailand and the British Foreign Office documents, xeroxed & microfilmed copies kept at the Institute of Thai Studies, Thammasat University. The above mentioned sources are directly relevant to this study have been recently disclosed. They are most helpful for this research.

This thesis has concentrated on the political behavior of the People's Party in terms of conflicts among its elites by inductive consideration of the conflicts between the aristocrats and the progressives, the conflicts among the military leaders, the conflicts between the military and civilian leaders and the conflicts among the civilian leaders. A group classification was made according to their political concept and professional background so that it would be convenient to study the relationship of the People's Party leaders from the beginning of a conflict through the end when political power was lost. Conflicts within each group and between groups were carefully studied with the purpose of finding the real cause of conflicts. Also, the account of the People's Party as a group of people with different family, educational background, and social status and as a group lack of shared political ideology who joined together just to change the country's administration will be investigated. It can be concluded that the significant motive of the conflicts within the People's Party was the struggle political power. The struggle among themselves to get rid of each other has gone to the extent that it influenced political evolution all through the rule of the People's Party. However, it was remarkable that the political fluctuation caused by power strife within the People's Party was yet within democratic rules of the game.

กิติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนได้รับความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชัยอนันต์ สมุทวณิช รองศาสตราจารย์ ชีพมา พิทักษ์ไพโรจน์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สืบแสง พรหมบุญ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วไล ฌ ป้อมเพชร ในด้านคำแนะนำต่าง ๆ ตลอดจนการตรวจแก้ออกข้อบกพร่องเพื่อให้วิทยานิพนธ์สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และจากคุณประหยัด บุรารักษ์ และคุณโอภาพรพรณ ศรียากกร ผู้บังคับบัญชา ที่ให้การสนับสนุนในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูง ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณท่านผู้หญิงพูนสุข พนมยงค์ และคุณปลาต พนมยงค์ ที่กรุณาให้สัมภาษณ์ประกอบการเขียน ท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงคราม และคุณสมัย พันธุ์กระวี ที่กรุณาให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับเรื่อง และพลเรือตรี ถวัลย์ ชำรงนาวาสวัสดิ์ ที่กรุณาตอบข้อซักถามซึ่งยังไม่กระจ่างชัด อันเป็นการช่วยให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณสำหรับกำลังใจและความช่วยเหลือในทุก ๆ ด้านจากคุณสุนทรี เกียรติประจักษ์ คุณนาฏวิภา ชลิตานนท์ คุณสุวดี เจริญพงศ์ คุณสิริรัตน์ เกตุขันธ์ ยี่ภรณ์ คันทยาภรณ์ คุณไฉ่จรรย์น จิยะจันทร์ คุณพัชรี สงวนศักดิ์ คุณพัชนี คีติกการดี คุณหยาดทิพย์ จารุจินดา คุณวัธนา มีประทีป Prof. Herbert H. Fullerton พี่ประจักษ์ รักพงษ์ พี่พิเชษฐ กิติสิน คุณเกษม เจริญพันธุ์สิน คุณไวณรง ทัศนาวุธดี และคุณวีระชาติ เอี่ยมประไพ

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่แผนกเก็บและห้องสมุดสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี กองจคมหายเหตุแห่งชาติ สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กองประวัติศาสตร์ กระทรวงกลาโหม หอสมุดแห่งชาติ หอสมุดประจำมหาวิทยาลัย และศูนย์เอกสารแห่งประเทศไทยที่ให้ความสะดวกในการค้นคว้าเอกสาร โดยเฉพาะคุณสมจิตต์ เล็บกรูท แห่งสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี และคุณพรพิมล นามวัฒน์ แห่งห้องสมุดศรีสุภา

ความรักและความห่วงใยจากพ่อแม่และพี่ ๆ ทุกคนเป็นกำลังใจสำคัญในการทำ
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ โดยเฉพาะพี่วิโรจน์ มโนพิโมกษ์ มีส่วนให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นมา
โดยตลอด.

วิภา มโนพิโมกษ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ข
รายการตารางประกอบ	ฉ
บทที่	
บทนำ	๑
๑. คณะราษฎร	๒
๑.๑ การก่อตั้งคณะราษฎร	๔
๑.๒ ลักษณะพื้นฐานของผู้นำคณะราษฎร	๑๕
✓ ๑.๓ อุดมการณ์ของคณะราษฎร	๒๖
✓ ๑.๔ การเปลี่ยนแปลงการปกครอง	๒๙
๒. การรักษาอำนาจของคณะราษฎร	๓๕
๒.๑ การร่วมมือกันรักษาอำนาจ	๓๕
๒.๒ การป้องกันมิให้ชนกลับไปสู่การปกครองระบอบเดิม	๔๖
✓ ๓. ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มขุนนางเก่ากับกลุ่มคณะราษฎรหัวก้าวหน้า	๖๗
๓.๑ ปัญหาเรื่องเค้าโครงการเศรษฐกิจแห่งชาติ	๖๓
๓.๒ สืบนายทหารลาออก	๘๗
๓.๓ รัฐประหาร ๒๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๖	๘๖
๓.๔ หลวงประดิษฐมนูธรรมกดับประเทศไทย	๘๘
✓ ๓.๕ การสอบสวนหลวงประดิษฐมนูธรรม	๑๐๖

๔.	ความขัดแย้งภายในกลุ่มผู้นำทหารบก	๑๐๘
๔.๑	ความขัดแย้งระหว่างผู้นำฝ่ายนายทหารอาวุโส	๑๐๘
๔.๒	ความขัดแย้งระหว่างผู้นำฝ่ายนายทหารบกอาวุโส และ ผู้นำนายทหารบกชั้นผู้น้อย	๑๑๕
๕.	ความขัดแย้งระหว่างผู้นำฝ่ายทหารบกและผู้นำฝ่ายพลเรือน	๑๓๓
๕.๑	ความสัมพันธ์ระหว่างหลวงพิบูลสงครามและหลวงประดิษฐ มนูธรรมในระยะตอนต้น	๑๓๓
๕.๒	การเข้าร่วมในสงครามโลกครั้งที่ ๒	๑๕๒
๕.๓	ความพยายามของฝ่ายพลเรือนที่จะโค่นล้มรัฐบาลจอมพล แปลก พิบูลสงคราม	๑๕๖
๕.๔	รัฐบาลพลเรือน	๑๗๖
๕.๕	การสิ้นสุดของรัฐบาลพลเรือน	๑๘๖
๕.๖	ความพยายามของฝ่ายพลเรือนที่จะกลับมามีอำนาจอีกครั้ง หนึ่ง	๑๘๘
๖.	ความขัดแย้งภายในกลุ่มผู้นำฝ่ายพลเรือน	๑๙๒
๖.๑	สาเหตุของความขัดแย้ง	๑๙๒
๖.๒	การต่อสู้ทางรัฐสภา	๑๙๕
	บทสรุปและข้อเสนอแนะ	๒๐๘
	บรรณานุกรม	๒๑๕
	ภาคผนวก	๒๓๕
	ประวัติการศึกษา	๒๖๓

รายการตารางประกอบ

	หน้า
๑. ตารางประกอบการศึกษาดัชนีพื้นฐานของผู้นำคณะราษฎร	
๑.๑ พื้นฐานทางครอบครัว	๒๑ - ๒๒
๑.๒ พื้นฐานทางการศึกษา	๒๓
๑.๓ สถานภาพทางสังคม	๒๔ - ๒๕
๒. ตารางเปรียบเทียบเค้าโครงการเศรษฐกิจของหลวงประดิษฐมนูธรรม	
กับนโยบายเศรษฐกิจของพระยามโนปกรณนิติธาดา	๖๖

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความเป็นมาของปัญหา

นับตั้งแต่รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นต้นมา ได้มีการเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองของประเทศไทยจากระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นระบอบประชาธิปไตยหลายครั้งด้วยกัน แต่เนื่องจากพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริว่า ราษฎรไทยยังไม่มีความรู้และความเข้าใจในทางการเมืองเพียงพอที่จะเข้ามามีส่วนในการปกครองประเทศไทย จึงได้ทรงริ่ร้อเรื่อยมา ตราบจนกระทั่งในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีบุคคลกลุ่มหนึ่งในนามของ "คณะราษฎร" ซึ่งมีผู้นำเป็นข้าราชการทหารและพลเรือนที่ได้รับการศึกษาจากประเทศตะวันตกเป็นส่วนใหญ่ ได้ทำการยึดอำนาจเปลี่ยนแปลงการปกครองได้เป็นผลสำเร็จในวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ.

๒๔๗๕

ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ถึงแม้ว่าคณะราษฎรจะปกครองประเทศไทย โดยมีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุด มีสภาผู้แทนราษฎร มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ฯลฯ แต่ปรากฏว่าตลอดระยะเวลาที่คณะราษฎรผูกขาดอำนาจการปกครองไว้ได้ นั้น ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยแต่เพียงรูปแบบภายนอกเท่านั้น ประชาชนมิได้มีส่วนร่วมในการปกครองประเทศอย่างแท้จริงเลย จึงอาจกล่าวได้ว่าการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕ เป็นเพียงการเปลี่ยนตัวผู้ปกครองประเทศจากองค์พระมหากษัตริย์ไปยังกลุ่มเปลี่ยนแปลงการปกครอง โดยที่โครงสร้างส่วนต่าง ๆ ของประเทศยังคงมีลักษณะ เช่นเดิม ผู้นำการเมืองกลุ่มเล็กยังคงเป็นตัวจักรสำคัญที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองเช่นเดียวกันในสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์ โดยเฉพาะในช่วงที่คณะราษฎรมีอิทธิพลทางการเมืองอยู่นั้น การเปลี่ยนแปลงทั้งหลายในวงการเมืองมีสาเหตุสำคัญมาจากความขัดแย้งต่อสู้แย่งชิงอำนาจในระหว่างผู้นำ

คณะราษฎรแทบทั้งสิ้น ดังนั้นการศึกษาปัญหาความขัดแย้งภายในคณะราษฎร จึงเป็นการศึกษาเหตุการณ์ทางการเมืองในช่วง พ.ศ. ๒๔๗๕ - ๒๔๙๐ อย่างต่อเนื่องและเป็นเหตุเป็นผลต่อกัน อันเป็นการแตกต่างจากการศึกษาวิเคราะห์เฉพาะกรณีที่มีผู้วิจัยไว้มาแล้ว

นอกจากนี้ การศึกษาปัญหาความขัดแย้งภายในคณะราษฎร ยังเป็นการศึกษาบทบาทของผู้นำคณะราษฎรนับตั้งแต่เริ่มมีบทบาททางการเมืองจากการยึดอำนาจการปกครอง ตราบจนกระทั่งคณะราษฎรหมดสิ้นอำนาจลง โดยจะเน้นเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำคณะราษฎร ซึ่งได้เกิดความขัดแย้งกันขึ้น จึงต่างก็พยายามกำจัดซึ่งกันและกันออกจากวงการเมือง อันเป็นเหตุให้คณะราษฎรต้องหมดสิ้นอำนาจลง

สำหรับการศึกษาเรื่องความขัดแย้งภายในคณะราษฎร วิชยานิพนธ์ฉบับนี้จะให้ความสำคัญแก่เหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเหตุหรือผลของความขัดแย้งระหว่างผู้นำคณะราษฎร โดยแบ่งศึกษาตามกลุ่มบุคคล ทั้งนี้ในขั้นแรกจะเป็นการพิจารณาความแตกต่างในด้านภูมิหลังของผู้นำคณะราษฎร การขาดคุณสมบัติทางการเมืองร่วมกัน ฯลฯ ตลอดจนการที่คณะราษฎรสามารถกุมอำนาจทางการเมืองไว้ได้อย่างเต็มที่ ปราศจากศัตรูร่วมที่ทำให้คณะราษฎรมีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เป็นปัจจัยพื้นฐานที่เอื้อให้เกิดการแตกแยกได้โดยง่าย หลังจากนั้นก็จะเป็นการศึกษาความขัดแย้งระหว่างผู้นำคณะราษฎร กล่าวคือ ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มขุนนางเก่ากับกลุ่มคณะราษฎรหัวก้าวหน้า ความขัดแย้งภายในกลุ่มผู้นำทหารบก ความขัดแย้งระหว่างผู้นำฝ่ายทหารมากับผู้นำฝ่ายพลเรือน ความขัดแย้งภายในกลุ่มพลเรือน และบทสรุป ก็จะเป็นการพิสูจน์ข้อสมมติฐานที่ตั้งไว้ในตอนต้นว่า ความขัดแย้งภายในคณะราษฎรเป็นผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในช่วง พ.ศ. ๒๔๗๕ - ๒๔๙๐ และทำให้กลุ่มคณะราษฎรต้องเสื่อมสลายไปในที่สุด

วัตถุประสงค์ในการทำวิจัย

วิชยานิพนธ์ฉบับนี้ นอกจากจะเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในหลักสูตรระดับปริญญาโทแล้ว ยังมุ่งหมายที่จะเสนอข้อเท็จจริงและข้อวินิจฉัยที่มีเหตุผล

เกี่ยวกับปัญหาความขัดแย้งภายในคณะราษฎร โดยศึกษาถึงภูมิหลังที่แตกต่างกันในบรรดา
ผู้นำคณะราษฎรทั้งในค่านิยมพื้นฐานครอบครัว การศึกษา อาชีพ สถานภาพทางสังคม และอุดม
คติทางการเมือง นอกจากนี้จะได้พิจารณาถึงบทบาทของผู้นำคณะราษฎรในการเปลี่ยนแปลง
แปลงการปกครองเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕ ว่ามีผู้ใดที่เป็นตัวจักรสำคัญในการ
ดำเนินการครั้งนี้ อันจะเป็นผลให้มีความคิดเห็นว่าตนควรจะได้เป็นผู้อำนาจทางการเมือง
อย่างเต็มที่ ความแตกต่างในค่านิยมหลังและความมุ่งหวังในอำนาจทางการเมืองนับเป็น
สาเหตุพื้นฐานในหมู่มembers ราษฎร เกิดความแตกแยกขึ้นในเวลาต่อมา ทั้งนี้จะได้ศึกษา
เฉพาะเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับสาเหตุหรือผลของความขัดแย้งโดยละเอียด ทั้งความขัด
แย้งระหว่างกลุ่มขุนนางเก่าและกลุ่มหัวก้าวหน้า ความขัดแย้งภายในกลุ่มทหารบก ความ
ขัดแย้งระหว่างผู้นำฝ่ายทหารบกและผู้นำฝ่ายพลเรือน และความขัดแย้งภายในกลุ่มพล
เรือน ซึ่งนอกจากจะเป็นการพิจารณาถึงบทบาทและความสัมพันธ์ของผู้นำคณะราษฎรแล้ว
ยังจะได้ศึกษาถึงความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองอันเนื่องมาจากความขัดแย้งภายในคณะ
ราษฎรอีกด้วย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

การที่วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งรวบรวมข้อเท็จจริงและเสนอข้อวินิจฉัยที่น่าเชื่อถือ ดัง
ที่ได้กล่าวไว้ในข้างต้นนั้น จึงเป็นที่คาดหวังว่างานวิจัยชิ้นนี้จะเป็นผลงานทางประวัติศาสตร์
ที่อาจใช้ในการค้นคว้าและอ้างอิง เหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับปัญหา "ความขัดแย้งภายในคณะ
ราษฎร" ใดแห่งหนึ่ง รวมทั้งจะเป็นแนวทางให้ผู้นิยมใคสนใจค้นคว้าในเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกัน
อันจะเป็นการ เสริมให้วงวิชาการประวัติศาสตร์กว้างขวางมากยิ่งขึ้นอีกด้วย

ขอบเขตของการทำวิจัย

การศึกษาปัญหาความขัดแย้งภายในคณะราษฎรนี้ เป็นการศึกษาประวัติศาสตร์ไทย
ในช่วงเวลาตั้งแต่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ - ๘ พฤศจิกายน ๒๔๙๐ อันเป็นช่วงที่คณะราษฎร
มีอิทธิพลทางการเมืองอย่างเต็มที่ เหตุการณ์รัฐประหารเมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน พ.ศ.
๒๔๙๐ นับได้ว่าเป็นการสิ้นสุดอิทธิพลของกลุ่มคณะราษฎร และเป็นการเริ่มต้นยุคของการ

ปกครองโดยคณะรัฐประหาร และถึงแม้ว่าผู้นำคณะราษฎรบางคนจะยังคงมีอำนาจทางการเมืองต่อไปโดยการเข้าร่วมคณะรัฐประหารในการปกครองประเทศ แต่เมื่อฝ่ายที่สูญเสียอำนาจไม่อาจหวนกลับมามีอิทธิพลทางการเมืองได้อีกเลยนั้น ก็ถือได้ว่าความขัดแย้งภายในคณะราษฎรได้สิ้นสุดลงตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา

วิธีดำเนินการวิจัยและข้อมูลที่ใช้

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นการศึกษาตามแบบการวิเคราะห์ทางประวัติศาสตร์ (Historical Analysis) ซึ่งใช้ข้อมูลจากเอกสารเป็นหลักฐานสำคัญ ทั้งจากหลักฐานชั้นต้น (Primary Sources) และหลักฐานรอง (Secondary Sources)

หลักฐานชั้นต้น งานวิจัยชิ้นนี้ส่วนใหญ่ได้อาศัยหลักฐานชั้นต้นที่เป็นเอกสารทางราชการ ซึ่งได้แก่ บันทึกของทางราชการ จดหมายโต้ตอบ เอกสารรายงานทูต ประกาศของทางราชการ รายงานการประชุมคณะรัฐมนตรี รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร หนังสือพิมพ์ร่วมสมัย และบันทึกของบุคคลที่มีส่วนร่วมในเหตุการณ์ ซึ่งเก็บรักษาอยู่ ณ กองจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี หอสมุดศรีสุภา สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หอสมุดควชิรญาณ หอสมุดแห่งชาติ กองประวัติศาสตร์ กระทรวงกลาโหม กองประวัติศาสตร์ทหารเรือ ตลอดจนหอสมุดต่าง ๆ

หลักฐานรอง ส่วนใหญ่ ได้แก่ วิทยานิพนธ์ หนังสือต่าง ๆ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ บทความในวารสาร และเอกสารถ่ายสำเนา ซึ่งทั้งนี้ได้อาศัยค้นคว้าจากหอสมุดแห่งชาติ หอสมุดกลาง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หอสมุดประจำคณะอักษรศาสตร์ หอสมุดประจำคณะรัฐศาสตร์ และศูนย์เอกสารแห่งประเทศไทย

นิยามคำศัพท์

คณะราษฎร หมายถึงกลุ่มบุคคลที่ร่วมกันทำการเปลี่ยนแปลงการปกครองไว้เป็นผลสำเร็จเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕ ทั้งนี้มิได้ครอบคลุมถึงความหมายในทางที่

เกี่ยวกับสมาคมหรือองค์การทางการ เมืองแห่งใด

"สยาม" และ "ไทย" คำที่ใช้เรียกชื่อประเทศและประชาชนไทย ซึ่งแต่เดิมใช้ คำว่า "ประเทศสยาม" และ "ชาวสยาม" แต่ได้เปลี่ยนเป็น "ประเทศไทย" "ชาวไทย" ตามคำประกาศรัฐนิยมฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๔๘๓ นั้น สำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะใช้คำว่า "ประเทศไทย" "ชาวไทย" โดยตลอด ยกเว้นข้อความที่นิยมมาจากแหล่งอื่น.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย